

NATIONELL STRATEGI FÖR LANDSBYGDENS RESILIENS

DOKUMENT: TAK-502 (Rätten att Stanna)

DATUM: 2025-12-03

TILL: Näringsdepartementet, försvarsutskottet, finansutskottet

STATUS: Oberoende utredning

FRÅN: Björn Kenneth Holmström

1. Sammanfattning

Detta är inte ett förslag till ny glesbygdspolitik i traditionell mening. Det är en **nationell resiliens-strategi**.

Sveriges nuvarande centralisering har skapat en sårbarhet där nationell säkerhet (livsmedel, energi, beredskap) vilar på en allt tunnare befolkning i landets produktiva zoner. Vi föreslår en omläggning från bidrag till investering genom tre mekanismer: **teknikneutral uppkopplingsgaranti** (finansierad via totalförsvaret), **regional skatteväxling** (sänkt skatt på arbete, höjd på fasta tillgångar), och **frivillig landsbygdstjänst** för unga.

Kalkylen visar att reformen kan vara **långsiktigt budget-neutral eller budget-positiv** samtidigt som den säkrar kompetensförsörjning i hela landet. Förslaget kräver samordning med EU-kommissionen gällande regionalt differentierat stöd.

2. Nulägesanalys: Den sårbara centraliseringen

Vi ser en strukturell extraktion som hotar Sveriges funktionsförmåga:

- Det kognitiva dränaget:** "brain drain" från landsbygd till stad har skapat en farlig kompetensbrist i de regioner som producerar vår el, vår skog och vår mat.
- Sårbarhet i kris:** Vid en kris eller blockad saknar vi den decentraliserade personalstyrka som krävs för att upprätthålla livsmedels- och energisystemen. Landsbygden är inte en kostnad; den är vår backup-generator.
- Den ekonomiska paradoxen:** Värde skapas lokalt (vindkraft, gruvor) men vinsten beskattas centralt, vilket leder till att resursrika kommuner går bankrutt.

3. Lösningen: Tre systemiska mekanismer

För att vända utvecklingen krävs inte välgörenhet, utan ändrade incitament.

MEKANISM 1: TEKNIKNEUTRAL UPPKOPPLINGSGARANTI (TOTALFÖRSVARET)

Att dra fiber till varje stuga är inte samhällsekonomiskt lönsamt. Men att ha en befolkning som kan verka i hela landet är en säkerhetsfråga.

- **Beslut:** Staten garanterar 100/100 Mbit/s till varje permanentbostad och företag i glesbygd.
- **Teknik:** Teknikneutralitet. Där fiber är för dyrt används satellit (LEO) eller riktad 5G, vilket sänker kostnaden med upp till 90%.
- **Finansiering:** Ombudgetering från regionalpolitik till **totalförsvaret**. Decentraliserad kommunikation är kritisk infrastruktur.

MEKANISM 2: REGIONAL SKATTEVÄXLING (LÖNSAMHET OCH RÄTTVISA)

Vi måste göra det billigare att anställa människor där det behövs som mest, utan att det kostar staten pengar.

- **Sänkt arbetsgivaravgift:** Sänks med 10-15 procentenheter i Zon 3 (stödområden). Detta gynnar småföretag, service och vård.
- **Höjd fastighetsskatt på industriella anläggningar:** Finansieras genom en riktad höjning av fastighetsskatt på *icke-flyttbara* tillgångar (vindkraftverk, vattenkraft, gruvor) i samma zon.
- **Effekt:** Delvis skatteväxling som styr incitamenten från maskiner till människor. Kapitalintensiv industri bidrar mer till den lokala infrastruktur de nyttjar.
- **EU-godkännande:** Kräver samordning med EU-kommissionen enligt statsstödsregler. Finland har liknande regionala system som kan utgöra prejudikat.

MEKANISM 3: FRIVILLIG LANDSBYGDSTJÄNST (KOMPETENSFÖRSÖRJNING)

Vi ersätter passiva arbetsmarknadsåtgärder med aktivt samhällsansvar.

- **Modell:** Ett frivilligt program för unga (19-25) som erbjuder 9-12 månaders betald tjänstgöring inriktad på krisberedskap, skogsvård, regenerativt jordbruk och brandskydd.
- **Incitament:** Deltagare får lön motsvarande grundutbildad soldat, gratis boende, studiemerit och erfarenhet inom bristyrken. Kan kopplas till totalförvarsutbildning.
- **Värde:** Ger unga en ingång till bristyrken på landsbygden, stärker civilförsvaret och utför nödvändig naturvård som marknaden inte betalar för.
- **Finansiering:** Delvis omfördelning av medel från Arbetsförmedlingen samt försvarsanslag för civil-militär samverkan.

4. Statsfinansiell kalkyl (2028–2030)

Nedan följer en estimerad budgeteffekt för staten vid full implementering. Siffrorna är preliminära och kräver djupare utredning.

Post	Budgeteffekt (miljarder kr/år)
Teknikneutral uppkoppling (drift och utbyggnad)	+2,5 (kostnad)
Frivillig landsbygdstjänst (8 000 platser/år)	+1,6 (kostnad)
Sänkt arbetsgivaravgift Zon 3 (10-15 procentenheter)	+3,5 (kostnad)
Höjd fastighetsskatt på industrianläggningar (Zon 3)	-2,8 (intäkt, estimerad)
Minskade arbetsmarknadsåtgärder (delvis överföring)	-1,2 (besparing)
Långsiktiga systemeffekter (skatteintäkter, minskad utflyttning)	-2,0 till -4,0 (estimerat, långsiktig effekt)
NETTOEFFEKT STATSKASSAN (kortfristig)	+1,6 till +3,6 (nettokostnad år 1-3)
NETTOEFFEKT (långsiktigt, 10+ år)	Potentiellt budget-neutral till positiv

Not: Fastighetsskattehöjningen estimerad baserat på totalt taxeringsvärde för industrianläggningar i Zon 3. Långsiktiga systemeffekter inkluderar ökade skatteintäkter från bibehållen kompetens, minskade sociala kostnader och starkare lokal ekonomi. Detaljerad kalkyl kräver samarbete med finansdepartementet.

5. Slutsats

Detta förslag visar att det är möjligt att vända landsbygdens avfolkning genom systemiska incitamentförändringar snarare än passiva bidrag. Genom att beskatta det som är stationärt (naturresursanläggningar) och underlätta för rörlig arbetskraft, skapar vi förutsättningar för kompetens att välja hela landet.

Reformen kräver initial investering men har potential att bli långsiktigt budget-neutral eller positiv genom starkare lokal ekonomi, minskad urbanisering och förbättrad krisberedskap. Genomförandet förutsätter samordning med EU-kommissionen och noggrann dialog med berörda industrier.

Vi föreslår inte bidrag. Vi föreslår en **resilienspremie**. I en osäker omvärld är en levande landsbygd inte en fråga om nostalgi – det är en fråga om nationell överlevnad och systemisk robusthet.

Detta underlag överlämnas som ett öppet bidrag till den politiska processen, fritt att använda och vidareutveckla.

Björn Kenneth Holmström

Systemarkitekt och oberoende utredare

bjorkennethholmstrom.org